

Závislosti na drogách(nejen na alkoholu) v seniorském věku +Deliria, a další

D.Malotová

CTCenter MaVe s.r.o Olomouc

Opava 10.3.2022

Úvod

- Víme, že zatím je každý člověk minimálně závislý na vzduchu, potravě a touze po lidské blízkosti.
- Často ztráta pocitu lidské blízkosti může být nahrazena závislostí.
- Pozadím tohoto děje se stále zabývají vědci různých odborností.

Přišlo mi zajímavé

- Průměrný občan ČR spotřebuje za rok 10 litrů „100%“ čistého alkoholu.
- Problémy s užíváním alkoholu může mít někdy v životě až 30% dospělé populace
- Mezi další závislosti patří : kouření
 - užívání léků na spaní
 - užívání léků proti bolesti
 - gamblerství

Jak závislost vzniká ?

- Při vzniku hrají roli faktory :
 - -biologické
 - - psychologické
 - - sociální
 - - samotná návyková látka
- Vznik závislosti je **proces**, nejde o daný chorobný stav, ale o postupné navyšování hodnoty návykové látky pro jedince na úkor ostatních hodnot a životních aktivit.

Definice syndromu závislosti :

- Definitivní Dg. závislosti by se obvykle měla stanovit pouze tehdy, jestliže během posledního roku došlo ke 3 nebo více z následujících jevů :
 - --- silná touha nebo pocit puzení užívat látku
 - --- potíže v kontrole užívání látky, a to pokud jde o začátek a ukončení nebo množství látky
 - --- somatický odvykací stav, tzv.. Odvykací syndrom

Definice syndromu závislosti

- --- průkaz tolerance jako vyžadování vyšších dávek látek , aby se dosáhlo účinku původně vyvolaného nižšími dávkami
- ---postupné zanedbávání jiných potěšení nebo zájmů ve prospěch užívané návykové látky
- --- pokračování v užívání i přes jasný průkaz zjevně škodlivých následků- práce, rodina, poškození jater, demence, deprese, soc. vztahy

Léčba

- Syndrom závislosti se liší pro jednotlivé látky či spíš skupiny.
- Společné znaky a důsledky.
- **Léčba :**
 - - detoxifikace a detoxikace
 - - odvykací léčba – ambulantní
 - - ústavní –adiktologické odd. -omezeno věkem
 - - sociální rehabilitace

Specificita ve stáří

- - vysoké riziko somatických škod
- - častější interakce alkoholu nebo jiných látek s léky
- - pomalejší metabolismus a často nižší tolerance--- intoxikace
- - poruchy , zejména novopaměti, kombinace s jinými poruchami paměti
- - při léčbě návykovými léky, samoléčba--- zvyšování rizika NÚ, vzniku závislosti
- - častou komplikací jsou události v rodině, či okolí „ důvod“

Návykové nemoci ve stáří lze rozdělit

- -Vznik ve středním věku a pokračuje do stáří
- Vznik ve stáří u lidí, kteří podobnými problémy netrpěli.
- Sociální osamělost je horší než obezita či kouření – zdravotní hrozba

Poznámky k léčbě ve stáří

- Zamezit zanedbání somatických chorob
- Zamezit zanedbání nutrice
- Suplementace vitamíny, minerály, nootropiky
- Psychoterapie
- Sociální rehabilitace
- Trénování kognitivních funkcí
- Zamezit sociální izolaci

Závěr

- Závislosti u seniorské populace jsou často skryté
- Statistika je velmi nepřesná, nicméně je to problém poměrně velký
- Úspěšnost léčby , ať již ambulantní či ústavní je velmi nízká
- Velký dopad na zdraví
- **VÝZNAM PREVENCE !!!!**

Delirium

- Delirantní stavy se vyskytují často
- nespecifická diagnostická jednotka
- Projev : závažné poruchy mozkové činnosti v oblasti vědomí(kvalitativní porucha)
- V oblasti pozornosti
- V oblasti vnímání a zpracování reality(dezorientace, iluze, halucinace)
- V oblasti chování a psychomotoriky (agitace, apatie)
- V oblasti emotivity či poruchy spánek-bdění

Delirium

- Výskyt – v každém věku, častěji u starších (nebo naopak velmi mladých) **vulnerabilita mozku** (v rámci atrofickodegenerativních změn)
- **Charakteristické je měnlivost příznaků v čase a mnoho etiopatologických příčin.**
- Metabolické – hypoxie mozku, dehydratace, hypoglykemie...
- Endokrinologické – poruchy štítné žlázy
- Farmakologické-iatrogenní léky benzodiazepiny zvláště s dlouhým biologickým poločasem

Delirium

- Infekční nemoci – akutní i chronické
- Nitrolební expanzivní procesy- tumory, metastázy
- Pooperační – anestezie
- Postneurologické stavy- epilepsie, CMP
- Prostředí
- Abúzus alkoholu , psychoaktivních látek- odvykací fáze, abstinence
- Toxická
- Traumata

Delirium

- Nutno zjistit příčinu, pak lze léčit
- Včasná diagnostika !
- Sekundární- nasedající na jiné onemocnění- demence, intoxikace, epi
- Hyperaktivní
- Hypoaktivní – apatie !
- Smíšená forma
- Cave ! Rozlišit s progresí nemoci !
- Léčba dle příčiny, tišení dalších příznaků, podpůrná a ošetrovatelská péče

Shrnutí deliria

- Život ohrožující stav
- Vzniká velmi rychle- akutní
- - postupně
- Anamnéza+ fyzikální vyšetření + znalost farmakoterapie ...
- Mnoho příčin- různorodost klinických příznaků
- Hyperaktivní je lépe uchopitelný než hypoaktivní („ spí“)

Organické duševní poruchy

- Heterogenní skupina onemocnění
- - přítomno poškození mozku nebo systémové onemocnění ovlivňující funkci mozku.
- Organický amnestický sy, organická halucinóza, organický sy s bludy, organické afektivní poruchy, poruchy chování..
- Důležitá je časová souvislost ihned nebo s latencí
- Předpoklad- zlepšení v čase(po odeznění onemocnění)
- Organický amnestický psychosyndrom-porucha recentní paměti při neporušené bezprostřední paměti, dezorientace v čase, konfabulace
- -abúzus alkoholu, traumata, hypoxie, otravy CO...

Psychotické poruchy

- -vznikly dříve- „ schizofrenie stárne s pacientem“
- - souvisí se seniemi na podkladě atroficko-degenerativních procesů
- Časté jsou psychotické stavy seniorů, které jsou podmíněny zvýšenou zdravotní, sociální a psychologickou zranitelností seniorů.
- Psychotické stavy mohou být různě závažné, mohou být součástí jiných onemocnění (demence, deliria) nebo samostatné jednotky v souvislosti s atroficko-degenerativními změnami- organické poruchy nebo nesouvisející (porucha s bludy)

Shrnutí

- V výše uvedených faktů vyplývá, že celou gerontopsychiatrií se vine nit souvislostí se změnami stárnutí , souvislost s organickými chorobami, farmakoterapií, psychickým stavem či sociálním zázemím.
- Komplexnost v diagnostice i přístupu k terapii je nutná
- Stále u seniorské populace překonáváme „ odpor“ léčit se u psychiatra.
- Nesmíme při léčbě zapomínat na specifika účinku léků v seniu a možnost interakcí mezi léky.
- **Děkuji za pozornost.**